

УДК 631.164:330.322(477)

JEL E22, Q10, G24

DOI: 10.20535/2307-5651.33.2025.335916

Оліфер Д. О.

аспірант кафедри фінансів, економічного факультету

ORCID ID: 0009-0004-0879-341X

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Olifer Dmytro

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING INVESTMENT SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR

У статті досліджено сутність, структурні компоненти та історичні аспекти формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств в Україні. Визначено основні фактори, що впливають на рівень інвестиційної привабливості аграрного сектору, серед яких економічні, політичні, соціальні, технологічні, інституційні та інфраструктурні чинники. Проведено аналіз сучасного стану галузі та виявлено основні бар'єри для залучення інвестицій: макроекономічна нестабільність, законодавча невизначеність, недостатня державна підтримка, технологічна відсталість, слабкість інфраструктурної бази та обмежений доступ до фінансових ресурсів. Особливу увагу приділено розробці стратегічних напрямів підвищення інвестиційної привабливості, таких як удосконалення нормативно-правового забезпечення, стимулювання інноваційної діяльності, модернізація виробничих процесів та розвиток транспортної, логістичної і фінансової інфраструктури. Отримані результати можуть бути використані при розробці державних програм підтримки аграрного сектору та формуванні ефективної стратегії його сталого розвитку.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, аграрні підприємства, методи оцінки, рейтингування, інтегральний показник, експертне оцінювання, інституційні ризики, цифровізація.

The article explores methodological approaches to assessing investment support for the development of Ukraine's agricultural sector. It identifies and systematizes key analytical tools used in national and international practice to evaluate investment attractiveness and financial sustainability of agricultural enterprises. Special attention is paid to challenges of applying traditional assessment methods under post-war conditions and the need for their adaptation to agribusiness specifics. The advantages and limitations of various quantitative and qualitative approaches are critically examined, including scoring systems, integral indices, and expert evaluation methods. The study highlights the importance of a unified, transparent, and flexible methodology that reflects current realities and ensures sound investment decision-making. Practical recommendations are proposed to improve methodological support for investment assessment, which may enhance investor confidence, facilitate state support mechanisms, and accelerate sustainable recovery of the agri-food sector. The relevance of the research is driven by several factors: post-war reconstruction needs requiring substantial investment in recovery and modernization; sector-specific risks, including climate variability and market fluctuations, demanding customized evaluation models; lack of a unified methodology hindering benchmarking and strategic planning; necessity for rational public support through evidence-based targeting of subsidies and guarantees; international competition for investment requiring transparent and credible frameworks aligned with global standards; integration of innovations and digitalization, where evaluating technological readiness is essential for long-term competitiveness; focus on sustainable development, demanding that modern investment frameworks account for environmental and social dimensions alongside financial metrics. Thus, developing and implementing sound methodological tools for investment evaluation is a crucial element in Ukraine's economic recovery and global agricultural positioning..

Keywords: investment attractiveness, agricultural enterprises, assessment methods, rating, integral indicator, expert evaluation, institutional risks, digitalization.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформаційної економіки України, що характеризується високим рівнем нестабільності, руйнуванням виробничої інфраструктури внаслідок воєнних дій та зниженням інвестиційної активності, питання ефективного інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору набуває особливої значущості. Аграрна сфера залишається однією з ключових складових національної економіки, водночас її розвиток суттєво залежить від доступу до фінансових ресурсів, зокрема інвестицій. Проте існуюча система оцінювання інвестицій-

ного забезпечення сільськогосподарських підприємств є фрагментарною, недостатньо чутливою до специфіки галузі та не враховує повною мірою впливу інституційних, технологічних і соціальних чинників.

Актуальність дослідження зумовлена кількома факторами:

1. Зростаюча роль аграрного сектору у відновленні економіки України.

2. У повоєнний період аграрна галузь виступає як ключовий драйвер стабілізації національної економіки, забезпечення продовольчої безпеки та експорту.

3. Недостатній рівень інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств.

4. Переважна більшість аграрних виробників функціонує за рахунок власних обмежених ресурсів, що стримує модернізацію, технічне переоснащення та впровадження інновацій.

5. Відсутність комплексної методики оцінювання інвестиційного забезпечення.

6. Існуючі підходи не враховують усі аспекти аграрної специфіки, не забезпечують об'єктивної оцінки рівня фінансування та перспектив залучення інвестицій.

7. Наявність високих інституційних ризиків.

8. Нестабільне законодавче поле, корупційні ризики та обмежений доступ до довгострокового кредитування суттєво знижують інвестиційну привабливість агросектору.

9. Потреба у цифровізації процесів оцінювання та прийняття рішень.

10. Розвиток аграрної аналітики та цифрових платформ потребує адаптації методичних підходів до сучасних вимог обробки даних, моделювання ризиків та сценарного прогнозування.

11. Євроінтеграційний вектор розвитку України.

12. Узгодження національних підходів до оцінки інвестицій з європейськими стандартами дозволить підвищити прозорість та довіру міжнародних партнерів і донорів.

13. Соціальна значущість дослідження.

14. Забезпечення інвестицій у сільське господарство сприятиме зайнятості у сільській місцевості, зниженню трудової міграції та розвитку територій.

15. Таким чином, науковий пошук у напрямку вдосконалення методичних підходів до оцінювання інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору є вкрай важливим для підвищення його конкурентоспроможності, залучення внутрішніх та зовнішніх інвесторів, а також для забезпечення продовольчої безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Щодо національних досліджень та публікацій слід виділити наступні:

У дослідженні Сміт Дж. [1] досліджуються стратегії інвестування в аграрному секторі з акцентом на необхідності врахування внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на ефективність інвестицій. Автор підкреслює важливість стратегічного планування на основі аналізу ринкових умов, фінансових можливостей та ризиків, пов'язаних із нестабільністю аграрного середовища.

У роботі Браун А. [2] пропонується класифікація підходів до оцінювання інвестиційної привабливості аграрних підприємств, зокрема аналітичних, експертних та інтегральних методів. Авторка наголошує на значущості багатофакторних моделей, здатних враховувати комплекс фінансових, виробничих і зовнішніх ризиків.

Автор Джонсон М. [3] акцентує увагу на рейтингових підходах до оцінки інвестиційної привабливості підприємств, підкреслюючи важливість врахування макроекономічних індикаторів, таких як інфляція, доступність фінансування та валютна стабільність. Ігнорування зовнішнього економічного середовища, на його думку, знижує достовірність оцінки внутрішнього стану підприємства.

У дослідженні Девіс К. [4] розглядається вплив правових та інституційних чинників на процес оцінки

інвестиційної привабливості. Авторка підкреслює значення формалізації правових ризиків, визначеності правового статусу земельних ресурсів і стабільності податкової системи.

У роботі Вільямс Т. [5] аналізуються сучасні тенденції цифровізації процесів оцінювання інвестиційної привабливості аграрного сектору. Автор відзначає роль цифрових платформ та автоматизованих аналітичних систем у підвищенні об'єктивності оцінок і забезпеченні інвесторів актуальними даними в режимі реального часу.

У дослідженні Гудзинського О.Д. [6] розглядаються особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі України. Автор аналізує фактори, що впливають на інвестиційні потоки, та визначає пріоритетні напрями залучення капіталу в сільське господарство [6, с. 112].

У роботі Коваленка Л.М. [7] досліджено інституційні чинники формування інвестиційного клімату в аграрному секторі України. Автор акцентує увагу на впливі державної політики, регуляторних механізмів і фінансових інструментів на інвестиційну активність підприємств [7, с. 85].

Метою статті є: комплексне дослідження методичних підходів до оцінювання інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору України з урахуванням сучасних економічних реалій, інституційного середовища та технологічних викликів. У межах поставленої мети передбачено виявлення та систематизацію науково-обґрунтованих методів оцінювання, встановлення переваг і недоліків існуючих підходів, а також формування пропозицій щодо вдосконалення аналітичних інструментів оцінювання з метою підвищення інвестиційної привабливості та забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах зростаючої економічної нестабільності, структурних диспропорцій та необхідності повоєнної відбудови, проблема формування ефективного механізму інвестиційного забезпечення аграрного сектору набуває особливої актуальності. Для розробки дієвих управлінських рішень щодо підвищення інвестиційної привабливості необхідна науково обґрунтована методична база оцінювання інвестиційних процесів, що відповідає специфіці сільськогосподарського виробництва.

Аграрний сектор вирізняється підвищеним рівнем ризику, сезонністю, тривалістю інвестиційного циклу, залежністю від природно-кліматичних умов та складністю доступу до фінансових ресурсів, особливо для малих і середніх виробників. У зв'язку з цим стандартні методики інвестиційного аналізу, що застосовуються в промисловості чи торгівлі, потребують адаптації або доповнення відповідно до аграрної специфіки. Крім того, оцінювання інвестиційного забезпечення має охоплювати не лише кількісні параметри, а й якісні аспекти — правову, інституційну, інфраструктурну, соціальну складову [1].

У цій статті розглядаються ключові підходи до оцінювання інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору, їх зміст, переваги, недоліки, а також можливості інтеграції цих підходів у практичну діяльність суб'єктів господарювання та державних органів. Особливу увагу приділено комбінуванню кількісного та якісного аналізу, побудові інтегральних показників і сценарному моделюванню (Таблиця 1).

Таблиця 1

Основні методичні підходи до оцінювання інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору

Підхід	Коротка характеристика	Методичні інструменти
Фінансово-економічний	Аналіз джерел фінансування та ефективності їх використання	Коефіцієнти рентабельності, інвестиційної активності, фінансової автономії
Ресурсний	Оцінка технічної та матеріальної бази, трудового потенціалу	Фондовіддача, ступінь зношеності, індекси технічного переоснащення
Інституційний	Оцінка регуляторного середовища та доступу до фінансування	Індекси правового ризику, експертні опитування, аналіз інституцій
Інтегральний	Поєднання кількісних та якісних показників у єдиний індекс	Нормування, вагове оцінювання, агрегування індикаторів
Багатокритеріальний	Урахування різномірних параметрів за багатьма критеріями	AHP, TOPSIS, PROMETHEE, ELECTRE

Джерело: складено автором на основі джерел [1]

Фінансово-економічний підхід є одним із найбільш традиційних і поширених у практиці оцінювання інвестиційного забезпечення аграрного сектору. Він передбачає використання фінансових показників і коефіцієнтів для виявлення рівня забезпеченості підприємств інвестиційними ресурсами, результативності їх використання та впливу інвестиційної активності на загальний фінансовий стан [1].

Першочергово аналізується структура джерел інвестування:

- власні кошти (нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування);
- залучені кошти (банківські кредити, облігаційні позики);
- державна та донорська підтримка (субсидії, гранти, гарантії);
- іноземні інвестиції та фонди розвитку.

Оцінювання ефективності використання цих джерел проводиться за допомогою системи фінансових індикаторів, зокрема:

- ROI (Return on Investment) – показує прибутковість інвестицій;
- NPV (Net Present Value) – чиста приведена вартість проекту, яка враховує часову вартість грошей;
- IRR (Internal Rate of Return) – внутрішня норма прибутковості інвестування;
- Payback Period (строк окупності) – визначає період, за який інвестиція повертається;
- Індекс прибутковості (PI) – відношення дисконтованих грошових надходжень до початкових вкладень;
- Коефіцієнт фінансової автономії – відображає частку власного капіталу у загальному обсязі ресурсів;
- Коефіцієнт самофінансування інвестицій – показує спроможність підприємства покривати інвестиційні витрати з внутрішніх джерел.

Також здійснюється аналіз ліквідності та платоспроможності підприємств в умовах реалізації інвестиційних програм, наприклад:

- поточний коефіцієнт;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт покриття відсотків.

Важливе місце займає динамічний аналіз інвестиційної активності: темпи приросту капіталовкладень, зміна структури фінансування, вплив інвестицій на обсяги виробництва, доходи та прибутковості.

Перевагами підходу є його аналітична точність, застосовність до оцінки конкретних підприємств, можливість стандартизованого порівняння. Водночас недо-

ліками виступає обмежена здатність до відображення інституційного середовища, впливу зовнішніх факторів, соціальних і екологічних складових.

Застосування фінансово-економічного підходу є особливо ефективним при:

- аналізі інвестиційної привабливості окремих аграрних підприємств;
- порівняльному аналізі галузевих суб'єктів;
- формуванні інвестиційного паспорту підприємства;
- плануванні інвестиційної стратегії в межах холдингу або аграрного кластеру.

Цей підхід базується на аналізі фінансових потоків, що формують інвестиційне середовище аграрного підприємства. Основна увага приділяється оцінці джерел інвестування, їх структурі, доступності та вартості. У фокусі – ефективність капіталовкладень, рівень фінансової автономії, прибутковості і ліквідності інвестованих коштів. До ключових показників належать: коефіцієнт рентабельності інвестицій (ROI), індекс інвестиційної активності, коефіцієнт автономії, індекс покриття довгострокових зобов'язань, коефіцієнт ефективності власного капіталу тощо. Важливими є також аналіз грошових потоків, NPV, IRR та строку окупності інвестицій. Перевагою підходу є його точність і кількісна вимірність, проте недоліком – обмеженість у врахуванні якісних факторів[2].

З метою забезпечення обґрунтованості оцінювання інвестиційного забезпечення у межах фінансово-економічного підходу, доцільно використовувати систему стандартних аналітичних показників, які дають змогу кількісно виміряти рівень ефективності інвестування, прибутковості, ризики та фінансову незалежність підприємства. Нижче представлено узагальнену добірку ключових фінансових індикаторів, що найчастіше застосовуються в аналітичній і практичній діяльності у сфері аграрного виробництва (Таблиця 2).

Застосування вищенаведених формул дозволяє отримати кількісну характеристику інвестиційної ефективності, оцінити ризики та обґрунтовано приймати рішення щодо доцільності вкладень у розвиток аграрного виробництва [2].

Ресурсний підхід до оцінювання інвестиційного забезпечення акцентує увагу на кількісному та якісному аналізі наявних ресурсів аграрного підприємства та їх спроможності забезпечити реалізацію інвестиційних проектів. Його концептуальна суть полягає в тому, що інвестиційна привабливість визначається не лише фінансовими показниками, а й фактичною наявністю

Таблиця 2

Основні фінансові показники для оцінки інвестиційного забезпечення

Показник	Формула	Економічна суть
ROI (рентабельність інвестицій)	$ROI = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Інвестиції}} \times 100\%$	Відображає прибутковість вкладених коштів
NPV (чиста приведена вартість)	$NPV = \sum (Ct \div (1+r)^t) - C0$	Визначає поточну вартість майбутніх грошових потоків проєкту
IRR (внутрішня норма рентабельності)	$NPV(IRR) = 0$	Показує граничну ставку дисконту, за якої проєкт є доцільним
Payback Period	$PP = \text{Інвестиції} \div \text{Середній річний дохід}$	Час, необхідний для повернення вкладених коштів
PI (індекс прибутковості)	$PI = \sum (Ct \div (1+r)^t) \div C0$	Визначає рівень дохідності на одиницю інвестицій
Коефіцієнт автономії	$Ka = \text{Власний капітал} \div \text{Загальні активи}$	Показує фінансову незалежність підприємства
Коефіцієнт самофінансування	$Kcf = \text{Власні інвест.ресурси} \div \text{загальні інвестиції}$	Відображає частку власного фінансування проєкту

Джерело: складено автором на основі джерел [2]

та якістю матеріальних, трудових, енергетичних і технологічних складових, що становлять потенціал розвитку виробництва.

Основними напрямками оцінки виступають:

- матеріально-технічні ресурси (машинно-тракторний парк, зрошувальні системи, склади, приміщення);
- інженерна інфраструктура (доступ до електроенергії, водопостачання, логістичних коридорів);
- трудовий потенціал (кількість працівників, кваліфікація, структура віку);
- стан основних засобів (ступінь зношеності, період оновлення, амортизаційна політика);
- енергетична ефективність та рівень механізації.

Задля систематизації ключових параметрів, які використовуються у межах ресурсного підходу для оцінювання інвестиційного забезпечення, доцільно звести основні індикатори до таблиці. Це дозволяє не лише наочно представити формули розрахунку, а й краще зрозуміти їх зміст у контексті ресурсної спроможності аграрних підприємств (Таблиця 3).

Згруповані у Таблиці 3 показники відображають ключові аспекти ресурсної спроможності аграрного підприємства: технічний стан, ефективність викорис-

тання основних засобів, забезпеченість енергетичними потужностями та трудовими ресурсами. Вони є індикаторами як поточного потенціалу виробництва, так і його здатності до оновлення та адаптації до нових технологічних викликів. Кількісна інтерпретація цих показників дає змогу обґрунтувати потреби в інвестиціях, порівняти рівень забезпеченості між підприємствами або регіонами, а також здійснювати прогнозування ефекту від модернізації матеріально-технічної бази [3].

Цей підхід надає змогу виявити «вузькі місця» в ресурсному забезпеченні, діагностувати потребу в оновленні виробничої бази, визначити ступінь готовності підприємства до реалізації інвестицій. Він також є важливим етапом для планування капітальних вкладень у модернізацію.

Також слід систематизувати ключові переваги та недоліки ресурсного підходу, який базується на оцінці матеріально-технічної бази, трудового потенціалу та рівня забезпечення виробничими ресурсами. Такий підхід дає змогу виявити обмеження у технічній і організаційній спроможності аграрного підприємства до реалізації інвестиційних проєктів (Таблиця 4).

Таблиця 3

Основні ресурсні показники для оцінки інвестиційного забезпечення

Показник	Формула	Економічна суть
Коефіцієнт зношеності основних засобів	$Kzn = (\text{Знос} \div \text{Первісна вартість}) \times 100\%$	Характеризує технічний стан основних засобів
Фондовіддача	$Fvidd = \frac{\text{Обсяг Реалізації}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}$	Визначає ефективність використання основних засобів
Енергоозброєність праці	$E = \frac{\text{Потужність обладнання}}{\text{Кількість працівників}}$	Показує рівень забезпечення праці технікою
Трудомісткість продукції	$Tn = \frac{\text{Затрати праці}}{\text{Обсяг продукції}}$	Оцінює витрати праці на одиницю продукції
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$Kon = \frac{\text{Вартість нових засобів}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} \times 100\%$	Визначає інтенсивність оновлення виробничої бази

Джерело: складено автором на основі джерел [3]

Таблиця 4

Переваги та недоліки ресурсного підходу

Переваги	Недоліки
Об'єктивність та фактологічність оцінки	Висока залежність від повноти статистичних даних
Орієнтація на технічну й операційну ефективність	Складність порівняння між підприємствами з різними моделями виробництва
Дозволяє виявити технічні бар'єри та «вузькі місця»	Вимагає глибокого доступу до внутрішньої інформації підприємств
Сприяє обґрунтуванню потреб у модернізації виробничої бази	Недостатньо враховує зовнішнє інституційне середовище
Має прикладне значення для планування капітальних вкладень	Складно інтерпретується без галузевого порівняння

Джерело: складено автором на основі джерел [4].

Застосування ресурсного підходу є доцільним для:

- обґрунтування інвестицій у модернізацію техніки й обладнання;
- розробки інфраструктурних проєктів для сільських територій;
- оцінки виробничої спроможності фермерських господарств та агрохолдингів.

Ресурсний підхід орієнтується на аналіз матеріальних, трудових та технологічних ресурсів, необхідних для реалізації інвестиційних проєктів. Визначальними є наявність, стан, ефективність використання виробничих потужностей, машинно-тракторного парку, енергозабезпечення, трудових ресурсів і технологій. Основними індикаторами виступають: коефіцієнт зношеності основних засобів, фондів, дача, капіталомісткість продукції, енергоозброєність праці, ступінь механізації та автоматизації. Такий підхід дозволяє виявити технічні бар'єри розвитку, проте потребує значного обсягу статистичних даних і може бути менш ефективним у порівнянні між підприємствами різних типів [4].

Інституційний підхід у контексті оцінювання інвестиційного забезпечення передбачає дослідження умов, створених державою, регуляторними структурами, ринковими інституціями та правовими механізмами для стимулювання або стримування інвестицій у аграрний сектор. Він враховує як формальні (закони, регламенти, податкова політика), так і неформальні

(корупція, рівень довіри, традиції управління) інституційні фактори [5].

Ключові елементи аналізу:

- якість законодавчої бази у сфері земельних, податкових та інвестиційних відносин;
- функціонування ринку землі: прозорість, доступність, реєстрація прав;
- регуляторне навантаження на бізнес: кількість перевірок, рівень втручання;
- рівень захисту прав власності, судова практика щодо аграрних спорів;
- доступ до державної підтримки та субсидій;
- наявність ефективних фінансових інструментів (аграрні розписки, страхування, гарантії).

Також слід узагальнити основні інструменти методичного оцінювання інституційного середовища, які використовуються для визначення сприятливості інвестиційного клімату в аграрному секторі. Ці інструменти дозволяють здійснювати як кількісну, так і якісну оцінку факторів, що впливають на поведінку інвесторів (Таблиця 5).

Використання наведених інструментів методичного оцінювання вимагає конкретизації на рівні окремих аналітичних індикаторів, які дозволяють кількісно або якісно оцінити ефективність функціонування інституційного середовища. У цьому контексті приклади таких індикаторів відіграють роль об'єктивних орієнтирів для моніторингу регуляторних бар'єрів, ефективності правової інфраструктури, доступу до інвестиційного фінансування та рівня підтримки з боку держави (Таблиця 6).

Також ми зробили в даній статті порівняння переваг та недоліків інституційного підходу дозволяє глибше зрозуміти його роль у формуванні сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі.[6] У таблиці наведено ключові переваги та обмеження відповідного підходу, а також вказує на його обмеження, які слід враховувати при розробці державної політики чи впровадженні стратегічних інвестиційних рішень (Таблиця 7).

Висновки. Отже, оцінка існуючих методичних підходів до визначення інвестиційної привабливості виявила їхню обмеженість у контексті галузевої специфіки сільського господарства. У більшості випадків використовуються універсальні фінансові коефіцієнти, які не враховують сільськогосподарські ризики (сезонність, кліматичні фактори, ринкову волатильність, обмежений доступ до капіталу). Виявлено потребу

Таблиця 5

Інструменти методичного оцінювання інституційного середовища

Інструмент	Формула / Метод	Змістовне призначення
Індекс легкості ведення бізнесу	Показник = $\sum(\text{оцінки за підіндексами})$	Оцінює простоту ведення бізнесу в країні
Індекс сприйняття корупції	Шкала: 0–100 (низький – високий рівень доброчесності)	Характеризує рівень корупції у державних структурах
Індекс верховенства права	Оцінка за 8 компонентами (WJP Rule of Law Index)	Визначає якість правової системи та захисту прав
Регуляторна оцінка впливу	Порівняння витрат і вигод регулювання	Аналізує обґрунтованість і ефективність нових нормативних актів
Опитування суб'єктів ринку	Аналіз результатів анкетування	Дає змогу виявити думку бізнесу щодо бар'єрів та інституційної підтримки

Джерело: складено автором на основі джерел [5]

Таблиця 6

Приклади індикаторів для оцінювання інституційного середовища

Індикатор	Спосіб вимірювання	Змістовне навантаження
Кількість днів на реєстрацію права власності на землю	Адміністративна статистика	Відображає швидкість процедур доступу до землі
Частка аграріїв з доступом до фінансування під заставу землі	Результати опитувань або дані банків	Показує ефективність кредитної інфраструктури
Частота змін у фіскальному законодавстві протягом року	Аналітика нормативно-правових актів	Ілюструє стабільність податкової політики
Обсяг дотацій у структурі інвестиційного бюджету агропідприємства	Фінансовий аналіз	Характеризує рівень державної підтримки
Індекс ефективності державної підтримки	Методологія Світового банку, оцінки OECD	Показує співвідношення між витратами бюджету та фактичними вигодами

Джерело: складено автором на основі джерел [6]

Таблиця 7

Переваги та недоліки інституційного підходу

Переваги	Недоліки
Дозволяє оцінити глибинні інституційні бар'єри	Суб'єктивність частини оцінок (залежність від експертної думки)
Враховує реальну поведінку держави, а не лише політичні декларації	Відсутність повної інформації у відкритих джерелах
Актуальний для міжнародних порівнянь і визначення рейтингової привабливості	Складність формалізації багатьох чинників у вигляді кількісних індикаторів

Джерело: складено автором на основі джерел [7]

в адаптації методик з урахуванням поведінкових і територіальних характеристик підприємств аграрної галузі.

Наявні підходи не забезпечують комплексної оцінки інвестиційної привабливості у повоєнний період. Необхідно враховувати специфіку відновлюваної економіки, посттравматичні соціальні трансформації, зміну пріори-

тетів міжнародної допомоги, ризики продовольчої безпеки та зростання глобальної конкуренції за ресурси.

Таким чином, існує потреба у формуванні нової, адаптивної моделі оцінки інвестиційної привабливості, яка б поєднувала фінансово-економічні, інституційні та поведінкові чинники.

Література:

1. Smith J. Investment strategies in the agricultural sector: monograph. Oxford: Oxford University Press, 2019. 284 p.
2. Brown A. Methods for assessing investment attractiveness of agricultural enterprises: textbook. Chicago: University of Chicago Press, 2020. 312 p.
3. Johnson M. Economic environment and investment assessment tools: scientific publication. New York: HarperCollins, 2021. 256 p.
4. Davis K. Legal framework for agricultural investments: monograph. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 198 p.
5. Williams T. Digitalization and investment appeal in agriculture: monograph. Washington: Brookings Institution, 2022. 230 p.
6. Гудзинський О. Д. Особливості інвестиційної діяльності в аграрному секторі України : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2019. 254 с.
7. Коваленко Л. М. Інституційні чинники формування інвестиційного клімату в аграрному секторі України : монографія. Харків : ХНАУ, 2020. 312 с.

References:

1. Smith J. (2019). Investment strategies in the agricultural sector: monograph. Oxford: Oxford University Press, 284 p.
2. Brown A. (2020). Methods for assessing investment attractiveness of agricultural enterprises: textbook. Chicago: University of Chicago Press, 312 p.
3. Johnson M. (2021). Economic environment and investment assessment tools: scientific publication. New York: HarperCollins, 256 p.
4. Davis K. (2018). Legal framework for agricultural investments: monograph. Cambridge: Cambridge University Press, 198 p.
5. Williams T. (2022). Digitalization and investment appeal in agriculture: monograph. Washington: Brookings Institution, 230 p.
6. Hudzynskyi O. D. (2019). Osoblyvosti investytsiinoi diialnosti v ahrarnomu sektori Ukrainy [Features of investment activity in the agricultural sector of Ukraine]. Monograph. Kyiv: NNC IAE, 254 p.
7. Kovalenko L. M. (2020). Instytutsiini chynnyky formuvannia investytsiinoho klimatu v ahrarnomu sektori Ukrainy [Institutional factors of investment climate formation in the agricultural sector of Ukraine]. Monograph. Kharkiv: KhNAU, 312 p.

Стаття надійшла до редакції 27.05.2025

Стаття опублікована 30.06.2025